

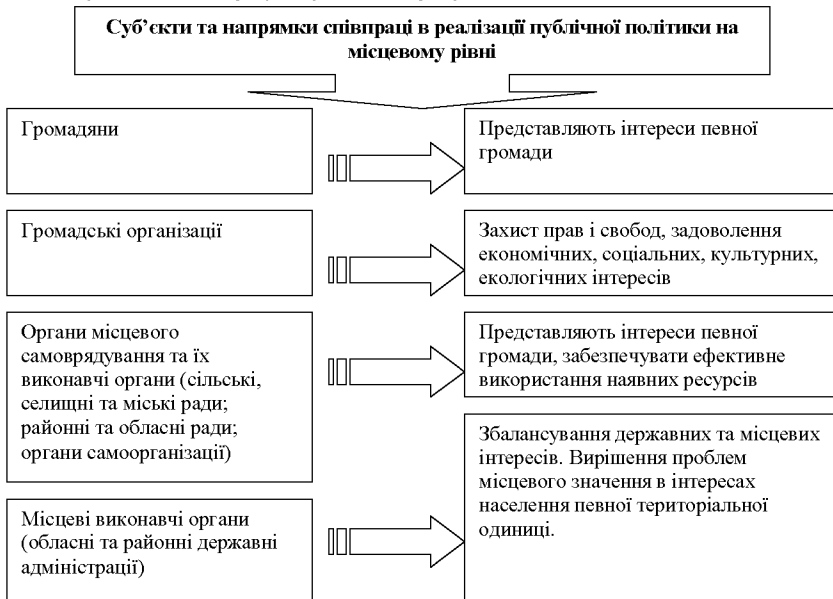
## **СПІВПРАЦЯ ВЛАДНИХ ІНСТИТУТІВ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА МЕЗОРІВНІ**

Публічна політика в сучасному цивілізаційному просторі є універсальним інструментом суспільного договору у досягненні загальнодержавних цілей, підтримки збалансованого, конкурентного розвитку національних економік на різних рівнях їх функціонування. Основними завданнями публічної політики на рівні регіону є збалансований розвиток територій шляхом підтримки параметрів безпеки та сталого розвитку; структурне оздоровлення, яке створить умови для економічного форсажу; транскордонне співробітництво, вибір пріоритетних сфер, галузей, комплексів, які в змозі забезпечити вихід на світові ринки; розробка програм та механізмів їх реалізації відповідно до пріоритетів збалансованого розвитку секторів; зниження рівня соціально-економічної нерівності і бідності; збалансоване природокористування; формування демократичного суспільства; збалансоване ведення місцевого господарства; врахування регіональних особливостей та культурних цінностей. Особливістю реалізації публічної політики в регіоні є посилення ролі структур громадянського суспільства, де відповідальність бере на себе політично активна частина суспільства, і в силу цього відбувається виділення публічної політики з апаратно-державної, партійної, корпоративної політики в окрему сферу.

Враховуючи природу місцевого управління, яке покликане реально враховувати та відображати інтереси громадян, розвиток територій має базуватися на конструктивній співпраці чотирьох ланок: громадян, що є представниками певної громади; організацій громадянського суспільства, які покликані представляти та захищати групові інтереси громадян; органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів, що представляють інтереси територіальних громад і наділені певними повноваженнями по забезпеченню відповідних інтересів; місцевих органів виконавчої влади, які покликані забезпечувати баланс місцевих і національних інтересів. Їх функціональну роль в реалізації публічної політики можна представити у вигляді схеми (рис.1).

Інституційну платформу для участі громадського сектору в реалізації публічної політики створює Закон України «Про громадські об'єднання» [1]. Цей Закон визначає правові та організаційні засади реалізації права на свободу об'єднання, гарантованого Конституцією

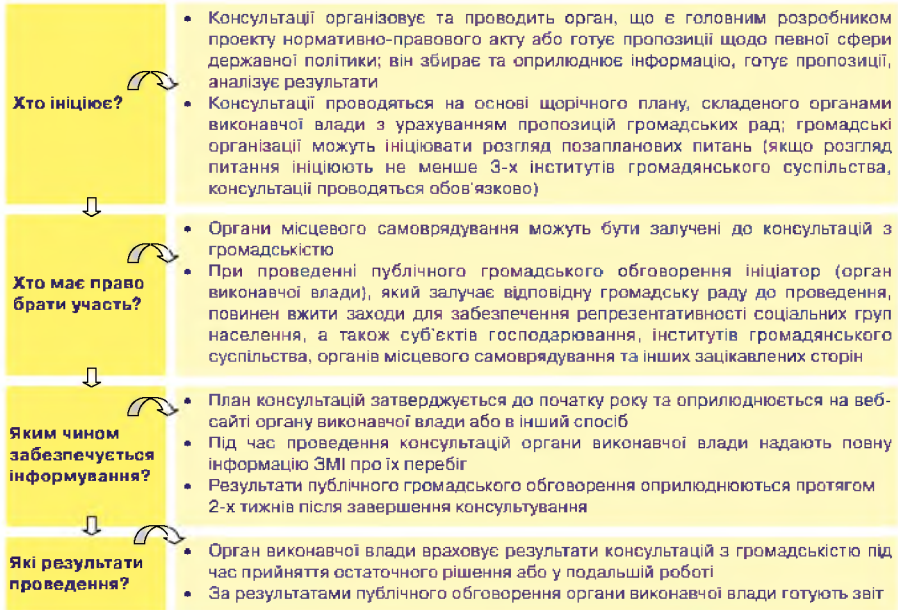
України та міжнародними договорами України. Для залучення громадськості до процесу прийняття владних рішень була прийнята Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» № 996 від 3 листопада 2010 року [2]. Постанова № 996 затвердила порядок проведення консультацій з громадянами на основі Типового положення при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади.



**Рис.1. Ланки та сфери співпраці на місцевому рівні**

Участь територіальної громади та осіб, які її представляють у прийнятті рішень на місцевому рівні є однією із умов демократичних реформ, які зараз відбуваються в Україні і, зокрема, передбачають децентралізацію влади та більш широкі повноваження територіальних громад. Загальноприйнятими в європейській практиці врядування формами залучення є місцевий референдум, громадська експертиза діяльності органів влади, консультації, громадські ради, загальні збори громадян за місцем проживання, органи самоорганізації населення. На нашу думку, одним із інструментів побудови ефективної місцевої демократії повинна стати зростаюча практика консультацій місцевої влади з громадою щодо рішень і дій стосовно важливих місцевих проблем. Консультації з громадськістю є формою діалогу, що проводить

влада з мешканцями територіальної громади, щоб не тільки їх інформувати про окремі важливі проблемні питання, але дослухатись їхню думку про ці питання. Наприклад, це можуть бути питання землекористування, інвестицій, модернізації вулиць, використання паркових територій та культурних споруд, стратегічний розвиток населених пунктів і т.п.(рис.2).



**Рис. 2. Пояснюючий алгоритм для проведення консультацій [3]**

Українське законодавство в цілому створює досить широкий спектр для створення й існування таких консультативних механізмів, хоча існують і перешкоди. Проте очевидним є невеликий досвід практики використання консультацій влади з громадою. На жаль, поширеним явищем є й маніпулювання думкою представників місцевої громади при формальному дотриманні таких передбачених законом процедур місцевої демократії, як громадські слухання, місцеві ініціативи і т.п. Основними причинами низького рівня довіри до громадських організацій та громадської пасивності є зайнятість громадян повсякденними проблемами виживання, недостатня інформованість про існуючі громадські організації, пасивність громадських організацій щодо інформування громадян та їх залучення до своєї діяльності. скептицизм щодо громадських організацій взагалі. Поширеними сферами

громадської активності є :

- освіта та медіадіяльність (організація курсів, тренінгів, шкіл для різних соціальних груп – від перекваліфікації фахівців-переселенців до відкритих тренінгів з надання першої медичної допомоги для велосипедистів; також створення альтернативних інформаційних платформ – таких як медіатеки, відкриті реєстри державних закупівель, друк журналів для територіальних громад тощо);

- соціальна та медична допомога (збір коштів на лікування, відновлення житла, ініціацію проектів для поновлення джерел існування людей з особливими потребами);

- культура (проведення масових мистецьких заходів, організація мистецьких резиденцій, платформ для обміну досвідом між митцями чи культурними менеджерами).

Однак лише до 10% організацій спеціалізується на захисті інтересів громадян на рівні місцевої влади – до їх ініціатив відноситься моніторинг діяльності депутатів, організація публічних зустрічей з можновладцями, а також проведення досліджень та розслідувань із публікацією результатів на своїх та партнерських медіаплатформах.

Для посилення ролі громадського сектору в реалізації публічної політики необхідно в реалізації комунікаційної політики органам місцевої влади дотримуватися таких підходів:

- передбачити можливі механізми залучення громадян на всіх етапах врядування на рівні регіону (обговорення, спостереження, функціональні огляди, опитування, спільні дискусії, дебати, он-лайн кафе, стіна з графіті); забезпечити прозорість процесів прийняття рішень шляхом: представлення результатів адміністративного аудиту для публічного обговорення; широкого розповсюдження інформації про заходи з тим, щоб громадяни могли брати в них участь; надання доступу до інформації, зокрема до відповідних документів з питань прийнятих політичних рішень та бюджетів; надання громадянам відгуків про результати прийнятих рішень;

- забезпечити звітність перед громадянами шляхом: забезпечення прозорості процесу прийняття рішень, надання громадянам можливості відвідувати зустрічі, на яких вони могли б задати запитання та зробити запит на інформацію в депутатів та представників адміністрацій; можливості брати участь у процесі прийняття рішень; широкого опублікування результатів процесу прийняття рішень.

Неурядові організації повинні визнаватися органами місцевої влади як основні канали участі, через які можуть бути представлені інтереси

громадян. Вони можуть і повинні робити свій внесок в захист інтересів громадян, інформування та привернення уваги до проблемних питань місцевого розвитку, експертну оцінку та надання консультацій, генерування та реалізацію інновацій, надання якісних послуг, виконання ролі спостережного органу.

Отже, для місцевого рівня управління задля максимально ефективного використання доступних ресурсів особливо важливо, аби процес прийняття рішень базувався на принципах належного врядування. Для кращих європейських практик управління територіями характерне підвищення ролі громадян у виробленні місцевої політики не лише через делегування повноважень обраним представникам, а й через різноманітні інструменти безпосереднього залучення громад. Організації громадянського суспільства при цьому мають забезпечувати наукову та експертну підтримку процесу розробки політики. Акумулюючи та узагальнюючи місцеві інтереси, вони повинні виступати основним каналом залучення громадян до процедур прийняття рішень. Консультації з громадськістю є одним із найбільш поширених інструментів місцевої демократії, оскільки дозволяють побудувати різнобічний і продуктивний діалог між владою та громадою безпосередньо. Це сприяє підвищенню довіри населення не лише до конкретних рішень, а й до органів влади в цілому.

#### *Бібліографія*

1. Про громадські об'єднання/ Закон України № 5026-VI від 22.06.2012, із змінами і доповненнями внесеними Законом України № 1982-VIII від 23.03.2017// Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 18. – С.222.

2. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики/ Постанова Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 року.

3. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні [Текст] : посіб. – К. : Ленвіт, 2012 . – 64 с.